

Carta del Prelat (octubre 2009)

El Prelat reflexiona sobre el valor santificador del treball i, davant el moment de crisi global, convida en la seva carta a "purificar la fe, fomentar l'esperança i afavorir la caritat".

Estimadíssims, que Jesús em guardi les meves filles i els meus fills!

Demà, 2 d'octubre, agraiem al Senyor un nou aniversari de la fundació de l'Opus Dei; i quatre dies més tard, el 6 d'octubre, es complirà el setè de la canonització del nostre Fundador. En la proximitat d'aquestes dues dates, penso que ens ve bé meditar en aquesta **sobrenatural intuïció** del nostre Fundador, com la va qualificar Joan Pau II[1]: el valor santificador del treball ordinari enmig del món, la necessitat d'aprofitar el succeir quotidià, per respondre a la trobada permanent que el Senyor desitja mantenir amb cadascuna i cadascun de nosaltres. Es comprèn perfectament que el nostre Pare es tornès "boig d'amor" quan meditava amb fondària les paraules que manifesta Déu a través del profeta: *meus es tu*[2].

Ens consta que el treball, aquesta realitat universal i necessària que acompanya l'existència dels homes a la terra, és mitjà per subvenir a les necessitats personals i de la pròpia família, vincle de comunió amb la resta de persones, ocasió de perfeccionament personal. *Per a un cristià, aquestes perspectives s'allarguen i s'amplien. Perquè el treball apareix com una participació en l'obra creadora de Déu, que, en crear a l'home, el beneí tot dient-li: procreu i multipliqueu-vos, empleneu la terra i domineu-la, i sotmeteu els peixos del mar, i els ocells del cel, i totes les bèsties que es mouen damunt la terra (Gn 1, 28). Perquè, a més a més, en haver estat assumit per Crist, el treball se'ns presenta com una realitat redimida i redemptora: no solament és l'àmbit en què l'home viu, sinó mitjà i camí de santedat, realitat santificable i santificadora*[3].

Joan Pau II va exposar amb vivesa aquest ensenyament durant la canonització del nostre Fundador, en il·lustrar el relat de la creació de l'home: **Va prendre, llavors, Yahveh Déu l'home i el va deixar en el jardí d'Edèn, per què el llaurés i tingués cura d'ell** [4]. «El llibre del Gènesi —deia el Sant Pare— (...) ens recorda que el Creador ha confiat la terra a l'home, per què la 'treballés' i 'cuidés. Els creients actuant en les diverses realitats d'aquest món, contribueixen a realitzar aquest projecte diví universal. El treball i qualsevol altra activitat, portada a terme amb l'ajuda de la Gràcia, es converteixen en mitjans de santificació quotidiana»[5].

Ja en la cerimònia de la beatificació, el 17 de maig de 1992, havia afirmat que sant Josepmaria **predicà incansablement la crida universal a la santedat i a l'apostolat. Crist —afegia el Romà Pontífex— convoca a tots a santificar-se en la realitat de la vida quotidiana; per això, el treball és també mitjà de santificació personal i d'apostolat quan es viu en unió amb Jesucrist, perquè el Fill de Déu, en encarnar-se s'ha unit, d'alguna manera a tota la realitat de l'home i a tota la creació**»[6].

Proposar un altre cop aquest punt capital de l'esperit de l'Opus Dei no resulta repetitiu, perquè sempre podem aprofundir més en la seva riquesa espiritual inesgotable i posar-ho en pràctica amb major fidelitat, comptant amb l'ajuda de Déu i la intercessió del nostre Pare. Com sovint va afirmar sant Josepmaria, mentre hi hagi homes i dones que exerceixin una tasca professional, hi haurà persones que, impulsades per aquest esperit, mostraran als seus amics i col·legues que és possible aconseguir la perfecció cristiana, la santedat, mitjançant la santificació de l'ocupació professional, col·laborant amb Déu en el perfeccionament de la creació i cooperant amb Crist en l'aplicació de l'obra redemptora.

Escoltem sant Josepmaria: *nosaltres som uns homes del carrer, cristians corrents, immersits en el torrent circulatori de la societat, i el Senyor ens vol sants, apostòlics, justament enmig del*

nostre treball professional, és a dir, santificant-nos-hi, santificant-lo i fent que els altres s'hi santifiquin. Convenceu-vos que és en aquest ambient que us espera Déu amb una sol·licitud de Pare, d'Amic; i penseu que amb el vostre quefer professional realitzat amb responsabilitat, a més de sostenir-vos econòmicament, presteu un servei directíssim al desenvolupament de la societat, alleugeu també les càrregues dels altres i manteniu tantes altres obres assistencials —a un nivell local i universal— en favor dels individus i dels pobles menys afavorits[7]. Cal pensar més en les persones que es troben al nostre voltant: ho fem?, desperten en nosaltres un clar zel apostòlic? El treball professional i les relacions derivades del seu exercici constitueixen un camp privilegiat per exercitar el sacerdoci comú rebut en el Baptisme. Tinguem-ho molt present durant l'any sacerdotal.

Aquestes paraules del nostre Pare ressonen amb força en els moments actuals, signats per una profunda crisi econòmica i laboral que afecta molts països. Al mateix temps, ens recorden el caràcter instrumental del treball en totes les seves manifestacions. Per això, ens ensenyava també que *els béns de la terra no són dolents; es perverteixen quan l'home els erigeix en ídols i, s'hi agenolla davant; s'ennobleixen quan els convertim en instruments per al bé, en una tasca cristiana de justícia i de caritat. No podem anar darrera els béns econòmics, com qui va a la recerca d'un tresor; el nostre tresor està aquí (...); és Crist i en Ell s'han de centrar tots els nostres amors, perquè on hi ha el nostre tresor allí hi haurà també el nostre cor* (Mt 6, 21)[8].

Si la tasca professional es considerés com un objectiu en si mateix, i no un mitjà per aconseguir la finalitat última de l'existència humana —la comunió amb Déu i, en Déu, amb la resta d'homes—, es desvirtuaria la seva naturalesa i perdria el seu valor més alt. Es convertiria en una activitat tancada a la transcendència, en la qual la criatura no tardaria a situar-se en el lloc de Déu. Un treball realitzat així tampoc podria ser el mitjà per col·laborar amb Crist en l'obra redemptora, que va començar amb els seus anys d'artesà a Natzaret i va consumir en la Creu, entregant la seva vida per la salvació dels homes.

Són idees que Benet XVI ha exposat recentment en l'encíclica *Caritas in veritate*, presentant la Doctrina social de l'Església en l'actual context de globalització de la societat. En afirmar, en les circumstàncies actuals, **que el primer capital que s'ha de salvaguardar i valorar és l'home, la persona en la seva integritat**[9], el Papa posa en relleu —com ja va expressar el Concili Vaticà II— **que l'home és l'autor, el centre i el fi de tota la vida economicosocial** [10]. D'aquesta manera, situant en el nucli del debat actual a la persona humana, creada a imatge i semblança de Déu, i elevada per Crist a la dignitat de la filiació divina, el Sant Pare es pronuncia decididament contra el determinisme que està sota moltes concepcions de la vida política, econòmica i social.

Al mateix temps, el Papa posa en relleu l'energia transformadora de la societat que porta amb ella l'exercici d'una llibertat rectament entesa, és a dir, una llibertat fermament ancorada en la veritat. Referint-se al desenvolupament dels pobles, escriu: **en realitat, les institucions per elles mateixes no basten, perquè el desenvolupament humà integral és per damunt de tot una vocació i, per tant, comporta que s'assumeixin lliure i solidàriament responsabilitats per part de tots. Aquest desenvolupament exigeix, a més a més, una visió transcendent de la persona, necessita a Déu: sense Ell, o es nega el desenvolupament, o se'l deixa únicament a les mans de l'home, que cedeix a la presumpció de l'autosalvació i acaba per promoure un desenvolupament deshumanitzat**[11].

En una època de crisi com la d'ara, amb repercussions que afecten directament tanta gent, podria presentar-se un doble perill: d'una part, confiar ingènualement que les solucions tècniques resoldran tots els problemes; i, d'una altra, deixar-se arrossegat pel pessimisme o la resignació, com si tot això fos inevitable, conseqüència d'unes lleis econòmiques que no es poden esquivar.

Una i una altra actitud es demostren falses i perilloses. Un home o una dona de fe ha d'aprofitar aquesta situació per millorar personalment en la pràctica de la virtut, cuidant amb cura l'esperit de despreniment, la rectitud d'intenció, la renúncia a béns superflus, i tants detalls més. Sap, d'altra banda, que en tot instant estem a les mans de Déu, el nostre Pare; i que si la Providència

divina permet aquestes dificultats, ho fa perquè traguem bé del mal: Déu escriu dret amb línies tortes. Travessem un temps propici per purificar la fe, fomentar l'esperança i afavorir la caritat; i per exercir la nostra tasca —la que sigui— amb rigor professional, amb rectitud d'intenció, oferint tot perquè en la societat es creï un autèntic sentit de responsabilitat i de solidaritat. Preguem perquè es resolgui el greu problema de l'atur?

D'altra banda, les circumstàncies difícils afavoreixen que surtin a la superfície recursos amagats a l'interior de cada persona. Una de les recomanacions més importants de la recent encíclica es concreta en la crida a purificar les relacions de l'estricta justícia amb la caritat, sense separar l'exercici d'aquestes dues virtuts. **El gran desafiament d'aquests moments**, afirma el Romà Pontífex, **és mostrar, tant en l'ordre de les idees com en el dels comportaments, que no sols no es poden oblidar o debilitar els principis tradicionals de l'ètica social, com la transparència, l'honradesa i la responsabilitat, sinó que, en les relacions mercantils, el principi de gratuïtat i la lògica del do, com a expressions de fraternitat, poden i han de tenir espai en l'activitat econòmica ordinària. Això és una exigència de l'home en el moment actual, però també de la raó econòmica mateixa. Una exigència de la caritat i de la veritat al mateix temps**[12].

Ve a la meua memòria un ensenyament que sant Josepmaria va difondre en els seus escrits i en les seves trobades amb gent molt diverses. En una homilia, adreçava aquestes paraules a les persones de tota mena que l'escoltaven: *Convençeu-vos que únicament amb la justícia no resoldreu mai els grans problemes de la humanitat. Quan es fa justícia a seques, no us estranyeu si la gent es sent ferida: demana molt més la dignitat de l'home, que és fill de Déu. La caritat ha d'anar per dins i al costat, perquè ho dulcifica tot, ho deïfica: Déu és amor (1 Jn 4, 16). Ens hem de moure sempre per Amor de Déu, que fa més fàcil d'estimar el proïsme, i purifica i eleva els amors terrenals*[13]. I en una altra ocasió, davant la pregunta sobre la primera virtut que hauria de conrear un empresari, la seva resposta immediata va ser la següent: *la caritat, perquè amb la justícia sola no s'arriba (...). Tracta sempre amb justícia a la gent i deixa't portar una mica del cor (...). Fes el que puguis pels altres, per mitjà del teu treball. I viu, amb la justícia, la caritat. La justícia sola és una cosa seca; queden molts espais sense omplir*[14].

Un gran amor a la justícia, informat en tot moment per la caritat, al costat de la preparació professional pròpia de cadascú, és l'arma cristiana per col·laborar eficaçment en la resolució dels problemes de la societat. *Heu de fer sobrenaturalment el que feu naturalment*, aconsellava sant Josepmaria; i després —assenyalava—, *portar aquest afany de caritat, de fraternitat, de comprensió, d'amor, d'esperit cristià, a tots els pobles de la terra*[15]. Posava en guàrdia enfront de les doctrines que ofereixen falses solucions —per materialistes— als problemes socials: *per resoldre tots els conflictes dels homes n'hi ha prou amb la justícia i la caritat cristianes*[16].

Aquestes consideracions no eximeixen els cristians —especialment als qui ocupen càrrecs de responsabilitat en la vida pública o en la societat— de l'esforç per conèixer bé les lleis de l'economia. **La caritat no exclou el saber** —afirma Benet XVI—, **més aviat l'exigeix, el promou i l'anima des de dins. El saber mai és només obra de la intel·ligència. Certament, pot reduir-se a càlcul i experimentació, però si vol ser saviesa capaç d'orientar l'home a la llum dels primers principis i del seu fi últim, ha de ser "assaonat" amb la "sal" de la caritat. Sense el saber, el fer és cec, i el saber és estèril sense l'amor. En efecte, "el que està animat d'una vertadera caritat és enginyós per descobrir les causes de la misèria, per trobar els mitjans de combatre-la, per vèncer-la amb intrepidesa"** (Pau VI, enc. *Populorum progressio*, n. 75)[17].

Tractem d'entendre més a fons aquests ensenyaments del Magisteri, difondre'ls i fer que calin amb fondària en la nostra consciència i en la nostra actuació diària.

Com sempre, us recordo que romangueu molt units a les meves intencions. I, com és natural, en primer pla està sempre l'oració pel Papa i pels seus col·laboradors. Aquest mes, a més a més, se celebrarà a Roma una sessió especial del Sínode dels Bisbes, dedicada al continent africà. Acudim des d'ara a l'Esperit Sant i a la intercessió de sant Josepmaria, perquè el Senyor il·lumini els Bisbes que es reuniran amb el Papa i concedeixi gran fruit espiritual a aquesta Assemblea.

Hi ha altres aniversaris de la història de l'Obra, que no esmentaré. Sí que sento, en canvi, la urgència que creixi en totes i en tots l'afany de conèixer els diferents passos de la vida de sant Josepmaria: la seva finor per cuidar el que el Cel va posar en les seves mans el va motivar per ser un lleial servidor de Déu, de l'Església —amb aquesta petita part, l'Obra—, de les seves filles i dels seus fills, i de totes les persones, també de les que no el comprenien. És de gran importància que seguim aquestes empremtes.

Amb el millor afecte, us beneeix

el vostre Pare

+ Xavier

Roma, 1 d'octubre de 2009.

[1] Cf. Joan Pau II, *Homilia en la beatificació del Fundador de l'Opus Dei*, 17-V-1992.

[2] Is 43, 1.

[3] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 47.

[4] Gn 2, 15.

[5] Joan Pau II, *Homilia en la canonització del Fundador de l'Opus Dei*, 6-X-2002.

[6] Joan Pau II, *Homilia en la beatificació del Fundador de l'Opus Dei*, 17-V-1992.

[7] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, n. 120.

[8] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 35.

[9] Benet XVI, Litt. enc. *Caritas in veritate*, 29-VI-2009, n. 25.

[10] *Ibíd.* Cf. Const. past. *Gaudium et spes*, n. 63.

[11] Benet XVI, Litt. enc. *Caritas in veritate*, 29-VI-2009, n. 11.

[12] *Ibíd.*, n. 36.

[13] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, n. 172.

[14] Sant Josepmaria, *Notes d'una reunió familiar*, 27-XI-1972.

[15] Sant Josepmaria, *Notes d'una reunió familiar*, 2-VI-1974.

[16] Sant Josepmaria, *Notes d'una reunió familiar*, 14-IV-1974.

[17] Benet XVI, Litt. enc. *Caritas in veritate*, 29-VI-2009, n. 30.